

Bevrijdingsverhalen

Werkgroep Woord en Beeld Erfgoedplatform gemeente Heumen interviewt inwoners van Overasselt over oorlogsbeleving voor, tijdens en na WO II.

'De Duitsers staken met dolken in elke deur'

In het voorjaar van 2014 zitten Liesbeth Arts-van Casteren en Willy Gijsbers aan tafel in de huiskamer van Jan Jenniskens uit Overasselt.

Jan is geboren op 21 september in 1929.

Hij trouwde met Annie van Erp uit Oss, zij kregen drie kinderen. Jan was tuinder en boer op De Nagelhorst. Zijn hele leven wijdde hij zich aan zijn bedrijf en boerde met een duidelijke toekomstvisie. Nog steeds volgt Jan met grote belangstelling de ontwikkelingen in de agrarische sector. Hij fietst en wandelt graag en steekt regelmatig de handen uit de mouwen in het horecabedrijf van zijn dochter Marijke.

Jan Jenniskens 2014, foto Liesbeth Arts

Je bent elf jaar en je land raakt in oorlog. Je leven verandert. En ook weer niet. Jan Jenniskens vertelt zijn verhaal.

Kind in oorlogstijd

Tijdens de oorlog woonde Jan met zijn ouders, Alphons Jenniskens en Nelly Jenniskens-Martens en zijn acht broers en zussen op boerderij De Nagelhorst aan de Kasteelsestraat. De dag van het bombardement in Nijmegen begon als altijd: op de fiets naar de school in de Hertogstraat, samen met zijn jongste broer en met een vriend. "We zaten met zijn allen in de schuilkelder van de school toen de bommen vielen. Ik weet niet eens meer of ik bang was." De school werd gelukkig niet geraakt, de leerlingen konden heelhuids naar huis.

“We fietsten alsof we achterna werden gezeten, zo snel wilden we naar onze ouders.” Jan realiseerde zich pas later hoeveel vernielingen en gewonden het bombardement had veroorzaakt.

Ogenschijnlijk verliep het leven in de oorlog net zo gewoon als ervoor. Toch waren er verschillen. Kleding bijvoorbeeld werd nog vaker versteld dan voorheen. “Nu zouden we zeggen dat we er armoedig uitzagen.

Toen was dat bij veel families zo.

Fam. Jenniskens, 1939, Jan rechts 10 jaar

Eten hadden we gelukkig voldoende. We verbouwden zelf een deel van het eten en we hadden ook vee. De Duitsers eisten wel een deel van de oogst op”. Boeren werden gecontroleerd of ze voldoende afdroegen door een daarvoor aangestelde burger. Jans vader probeerde wat achter de hand te houden door voedsel te verstoppen en de controleur met smoesjes om de tuin te leiden. Het voedsel was voor het grote gezin Jenniskens maar ook om met andere mensen te ruilen voor bijvoorbeeld wol of suiker.

Onderduiker

Vrij snel na de Duitse bezetting kwam een Nijmeegse jongeman bij Jans ouders wonen. Frans, heette hij, was gesommeerd in Duitsland te gaan werken. Dat zag hij niet zitten. Tijd om op een geheime plek onderdak te zoeken. Dat vond hij in Overasselt. “Frans sliep ’s nachts niet bij ons in huis. Net achter de brandgevel hadden wij, van hout, een ruimte waar het achtergehouden koren lag. Daar stond een bed.

Foto: Frans Leysen

En achter op stal was een knechtenkamertje. Er zaten schuine planken, die we hadden losgemaakt en die samen als luik fungeerden.

Frans blokkeerde zijn ruimte met een schaaaf". Jan noemt Frans een koele kikker en een aardige vent met een heel mooi karakter. Frans werkte gewoon mee op de boerderij. Jan spreekt met veel waardering over Frans: "Ondanks dat het een stadse jongen was, werkte hij hard en klaagde hij nooit". Ineens was Frans weg, niemand wist waar hij heen was. Later heeft de familie wel afscheid kunnen nemen van hun, in eerste instantie onbekende maar naderhand geliefde, huisgenoot.

Duitsers

De 'huisbezoeken' van Duitsers waren altijd spannend: zouden ze de slaapruijnte van de onderduiker vinden? Of het weggestopte voedsel? Ondanks dat er thuis weinig met de kinderen over de oorlog werd gesproken, voelde Jan zo nu en dan wel de spanning die de Duitse bezetting met zich meebracht. Zoals bijvoorbeeld toen een Duitser zijn revolver had verloren op de plek waar de kinderen Jenniskens in het zand gespeeld hadden. "Drie Duitsers liepen naar binnen en staken met dolken in elke deur. Wij moesten met zijn allen met de rug tegen de muur gaan staan, buiten. Moeder en vader stonden ook in het rijtje. Pijn in de buik kreeg ik ervan. Ons Jo en Jet spraken wat Duits en zeiden: "We zien iets blinken in het zand." De revolver was terecht. Een opluchting voor het hele gezin.

Bevrijding

Jan vertelt: " Zondagsmorgens om elf uur waren de moffen er nog, om één uur kwamen de Engelse parachutisten. Ze vielen in de weides van Tontje Derks, bij ons aan de overkant van de weg. Nieuwsgierig liepen we die kant op tot we er bijna met de neus bovenop stonden. Ze kwamen best hard naar beneden en

duikelden achterover. Zo'n parachute was net een grote paraplu. Voor ons kwamen de Engelsen onverwacht. Er zullen wel mensen zijn geweest die het wisten zoals Huub Thijssen van de maalterij. (De molen stond achter hun huis aan Hoogstraat). Huub zat bij de ondergrondse. Evenals Gerard Derks, van Thé Derks, de broer van de opa van de huidige bakkers Derks. Later landden de vliegtuigen. In de weilanden bij Hendje Schel, waar nu Thijs Broens woont. Die weilanden hadden namen: de lage en de hoge Mevrouwswai, 18 bunder groot".

Foto: Jan 1943, 14 jaar

Evacués

Overasselt was bevrijd, Groesbeek nog niet. De bombardementen aldaar brachten een vluchtelingenstroom op gang. Ook de Nagelhorst ving vluchtelingen op. In het bakhuis woonden twee echtparen. In het woonhuis zaten twee oudere dames en een jonge vrouw. Het huis was groot en in alle kamers en ook op de overloop sliepen mensen. De kinderen Jenniskens sliepen bij elkaar, de ouders hadden hun eigen kamer.

Ondanks alle 'logees' leek voor Jan het leven zijn gewone gang te gaan. De ouders praatten nauwelijks met hun kinderen over de oorlog. "Als je bedenkt dat je huis en haard moet achterlaten uit angst voor bombardementen, dat je niet weet waar je terecht kunt en of je nog ooit terug kunt naar je eigen huis, moet er veel angst en spanning zijn geweest. Wonderbaarlijk dat het in die omstandigheden met zoveel mensen in huis toch zo goed is gegaan".

In de oorlogsperiode ontwikkelde Jan zich van basisschool jongen tot een middelbare school leerling die, alleen en samen met zijn vrienden, de wereld verkende. Na de bevrijding richtte hij zich op zijn beroepskeuze en nam

uiteindelijk de boerderij van zijn vader over. De oorlog heeft hem een mooie vriendschap met onderduiker Frans opgeleverd.

Jan Jenniskens is inmiddels overleden.

Voorhuis De Nagelhorst, Kasteelsestraat, Overasselt.

De foto's zijn van de familie Jenniskens, m.u.v. het portret van Jan in 2014

Januari 2021, Willy Gijsbers